

מראי מקומות- חולין נ"ח

שיחתוך מארכובה ולמעלה, ומוכח דס"ל דהאיסור טריפה תלוי בכל שעה במה שהיא עכשיו טריפה. והרא"ש אינו חולק שם אלא משום דכבר נכנס בה חולי, וא"א לה לחזור לבריאותה, אבל ביסוד משמע דמסכים להרמב"ן, דאם הי' שייך לחזור לבריאותה שיהי' כשר. אבל הר"ן תמה מהגמ' בס"ט דאי' דמה טרפה כיון שנטרפה שוב אין לה היתר, וכו', אלמא דס"ל להר"ן כיסוד זה, דכיון דנטרפה, הרי טריפה הוא לעולם.

(א) **מכאן ואילך הו"ל זה וזה גורם ומותר- הק' תוס',** הא בכתובות מספקינן אם חוששין לזרע האב או לא. וע' **בחי' הגר"ח על הרמב"ם** (מאכ"א ג', י"א) שיש ב' אופנים לפרש קו' תוס', א) אפי' אם חוששין לזרע האב, מה בכך, הא זוז"ג מותר. ב) למה פשוט בסוגיין דזוז"ג הוא, הרי שם מבואר דמספקינן אם חוששין לזרע האב או לא. וע"ש מש"כ בזה, ובמה שכו' לבאר דין יוצא מן הטמא.

(ג) **במאי קמיפלגי, כשעיברה ולבסוף נטרפה- פרש"י,** דאי מיירי כשנטרפה מעיקרא, שוב לא שייך להתעבר אם אמרי' דטרפה אינה יולדת, וא"כ במאי קמיפלגי. וע' **בעמודי אור** (סי' מ"ט), שהביא מה שהעיר בתשו' **רעק"א** (ר"ד), דאם אמרי' דטרפה זכר יכול להוליד, א"כ יכול לפרש המח' בפשיטות, דמיירי בולד שאביו טרפה, דטרפה זכר יכול להוליד, ונח' אם זה וזה גורם מותר או אסור, אלא משמע דלמ"ד דטרפה אינה יולדת, גם טרפה זכר אינו מוליד. אולם כ' העמודי אור לדחות הראי', דכו' דולד הנולד מאם כשרה ואב שהוא אסור באיסור טרפה או שום איסור אחר הולד מותר. וביאר דלא עדיף זרע הזכר לאסור בזוז"ג מאפרוח הנולד מביצת טריפה, דקיי"ל דשריא, דהתהוות האפרוח הוא בתר דמסרח ואז עפרא בעלמא הוא, ואין הבא מכוחו אסור, וא"כ הכ"נ זרע הזכר סרוח מעיקרא הוא, ופירשא בעלמא, ולא גרע משליא של חמור דאינהו גופייהו שרו, כ"ש הולד שבא מזרע זכר האסור שאין לו איסור לכ"ע, ולא מיתסר מטעם זוז"ג. ושאני אם אמו טרפה, דאז הולד עיקרו מכחה בא, ולא שייכא סברא זו, ולהיתר אמרי' שזכר המזרע גורם היתר הוא, והולד גם מכוחו בא, ומסייע להיתר.

(ב) **במאי קמיפלגי, בנטרפה ולבסוף עיברה, וכו'- הק' בקובץ שמועות** (אות כ"ו), מ"ש מעיברה ולבסוף נטרפה שהולד אסור למ"ד עובר ירך אמו, וה"נ הרי הטרפות שבה אוסרתה לכל שעה, ולמה זה תלוי באם זה וזה גורם אסור או מותר. וכ' שהק' כן לפני **הגר"ח** ולא תי'. ותי' הקו"ש ע"פ הא דאי' דולד של בעל מום כשר למזבח, ואף אם בין אביו ואמו בעלי מום, מ"מ אינו פסול. וביאר הקו"ש דמה דאינו פסול הוא משום דמום אינו פסול לעולם, אלא כל זמן שיש כאן מום, פסולים למזבח, וא"כ הולד אינו פסול למזבח, דלא גרע מהבהמה עצמה שעבר מומו. אבל אם אמו נרבע, אז אף ולדה פסול למזבח. והוא משום דנעשה לאמו מעשה שנאסרה למזבח לעולם, וא"כ גם הולד פסול. וא"כ, י"ל דה"ה בטרפה, דמה שהבהמה אסורה, אי"ז משום המציאות שעכשיו טרפה, אלא דנעשה בה מעשה טרפה, ואפי' אם ע"י מעשה נסים הי' נתרפאה מטרפותה, מ"מ יהי' אסור, משום דסכ"ס נעשה בה מעשה טרפות. וא"כ, שפיר שייך לאסור הולד משום יוצא בעיברה ולבסוף נטרפה, דהא נעשה להולד מעשה טרפות, וא"כ אף דהולד עצמו אינו טרפה, מ"מ הרי נעשה בה מעשה טרפות ואסור. אבל אם נטרפה ולבסוף עיברה, הרי לא נעשה מעשה טרפות להולד עצמו, ולכן אינו אסור אלא מדין יוצא, וא"כ תלוי באם אמרי' זוז"ג מותר או אסור. **וע"ש** דכו' דלכאו' סברא זו תלוי במח' ראשונים, דהרמב"ן בסוף בהמה המקשה ס"ל דבהמה שנטרפה בצומת הגידין אפשר להכשירה

(ד) **אי הכי אדמיפלגי בגבוה, ליפלגו בהדיוט- הק' תוס',** מהו ה"א הכי", הרי לכאו' בלא"ה היינו צריכין למצוא טעם למה יהי' מח' דוקא בגבוה ולא בהדיוט, בין אם אמרי' דהמח' הוא עובר ירך אמו או אם המח' הוא בזוז"ג

(ו) **א"ר יוחנן, ר' יהודה ור' ישמעאל אמרו דבר א"ר נח' רש"י ותוס' בפ"י סוגיין, רש"י פ"י דר' ישמעאל מיירי לענין פיגול, דהנוצה נחשב כמו העור לענין פיגול, וע"ז אמר' דאמר כמו ר' יהודה, דס"ל דנוצה הוי עור לענין טריפה. ותוס' פ"י דר' ישמעאל מיירי לענין שומר להבשר לענין טומאה. וע' בחזון איש (טהרות א', ד'), דהק' על תוס', מהו סברת ר' יוחנן, מה ענין שומר, דהיינו שמניחים הבשר בנוצה כדי לשמור הבשר, לענין דין נוצה לענין טריפות, דהוי שאלה אם דינו כעור לענין הגנה וממילא לענין טריפות, וכ' דאולי משו"ה לא פ"י רש"י כתוס'.**

(ז) **או ששתת מים הרעים כשרה- העיר הט"ז (י"ד קט"ז, ו'), למה כשרה, ולמה אין חוששין שיש בה סם המות, כמו שאנו חוששין בכל מים מגולין. ותי' דכל מתני' מיירי כשאנו רואים שיש להבהמה איזה חולי, כמו שאחזתו דם, וכו'. וכאן, אע"פ ששתה מים מגולין, מ"מ אנו רואים דאחר שתיי' הרי הוא בריא כמו לפני השתיי', וא"כ אמר' דודאי לא שתה נחש ממים מגולין אלו, ואין מקום לחוש כלל (אולם ע"ש שכ' שאין לשוחטו מיד, קודם שאנו רואין דנשאר בריא אח"כ, דא"כ שפיר יהי' מקום לחוש).**

(ח) **אכלה סם המות או הכישה נחש, מותרת משום טרפה, ואסורה משום סכנת נפשות- ויש לעי', כיון דאכלה הבהמה סם המות, ומסתמא עומדת למות, א"כ למה באמת אינה אסורה משום טרפה. וע' בתורת כהנים (פ' שמיני פרק ג), דדרש מקרא נבלה וטרפה, מה נבלה שאינה בת חיים, אף טריפה שאינה בת חיים, יצאת זו שהיא בת חיים. ופי' הראב"ד שם, דאי כדרי לה דמא חיה, משא"כ ב"ח טרפות. ומבואר דס"ל דכשרה משום דבאמת שייך לה להתרפאות, ולכן אינה טרפה. אולם ע' באור שמח (שחיטה ח', י"ז), שהביא מספר האשכול דפי' באו"א, דהטריפות הוא חסרון ומום בפנים הגוף, אבל מסוכת ע"י חולשה וזקנה, שאין בה חסרון באיברים, אלא שנתקלקל דמה ונעשה כמים, לא אסרה תורה בכה"ג. וע' באו"ש שם שנתקשה בזה, דבשלמא לענין מתני' דידן, י"ל דמה שאכלה הבהמה סם המות ואנו יודעין שסופו למות,**

אם מותר או אסור, ולא תי'. וכ' בחי' הר"ן, דאא"ב אם אמר' דפליגי אם טרפה יולדת, ופלוגתייהו בנטרפה ולבסוף נתעברה, י"ל דכולהו ס"ל דלהדיוט שרי, ורק לגבוה פליגי, דר"א ס"ל דלגבוה מאיס (ואע"ג דבעלמא מצינו דס"ל לר"א דזוז"ג אסור אפי' להדיוט, י"ל דהכא אי"ז נקרא זוז"ג, דעיקר הולד מן הזכר הוא בא נומשמע דלא כדברי העמודי אור שהבאנו לעיל, ופשוט), אבל אי אמרת דטרפה אינה יולדת, ע"כ פליגי בנתעברה ולבסוף נטרפה, ובעובר ירך אמו פליגי. וא"כ, אם עובר ירך אמו לענין הקדש, לכאוי הוי ירך אמו גם לענין הדיוט, דלכאוי מה שייך לחלק בזה.

(ה) **כל יתר כנטול דמי- פרש"י, יתר אחד כחסר אחד, והויא כבעלת רגל אחד וטרפה. וע' בר"ן (יט: בדפיו) שהביא בזה ג' שיטות (בראשונים- א) שי' רש"י הנ"ל, דחסר א' הוי כחסר א' שכנגדו, ולמשל אם הי' לו ב' כבדים, הו"ל כאילו ניטלו שניהם, וכאילו אין לו שום כבד, וודאי טרפה. אבל אם יש לו ב' טחולים, א"כ הו"ל כאילו ניטל גם הטחול שלו, וכיון דאם הי' ניטל הטחול שלו יהי' כשרה, א"כ גם אם יש לו ב' טחולים כשר. ב) שי' הרמב"ן, דכנטל ממקומו המחובר לו ומקומו עמו קאמרינן. וא"כ, כשהיא מחוברת במקום בוקא דאטמא, רואין כאילו נטל הוא ובוקא דאטמא של חברו, וממילא נטרפה. ולדבריו, אם הי' לה שני טחולין הסמוכין זה לזה בסומכייהו, א"כ רואין כאילו ניטל טחול היתר וגם מקומו עמו, וישאר השני נקוב בסומכיה וטרפה. ג) שי' הרשב"א, דכנטל בלחוד קאמרי', דהיינו דרק היתר עצמו נטול. ומה שנחשב טרפה בכה"ג, היינו כגון שהיתר מחובר במקום בוקא דאטמא, בענין שאם תעקור את זה, ישמט בוקא דאטמא, בענין שאם תעקור את זה, ישמט בוקא דאטמא של חברו, וכיוצא בזה. ולפי"ז, אם יש בה ב' טחולים סמוכים, אפי' בסומכייהו, כשרה, שהרי יכול ליטול א' מהם וישאר חברו קיים, אא"כ הי' א' מהם נכנס בחבירו בענין שאם ינטל א' מהם לא ישאר בחבירו כעובי דינר זהב, דבכה"ג טרפה.**

היינו כמו אם בלע מחט ולא נקבה כלום
עדיין, רק שיש לו ידיעה שעתיד לנקוב, בזה
שפיר י"ל דאי"ז טרפה, שהרי עדיין אין שום
חסרון בהגוף, אבל בלקתה דמה, אפי' אם לא
עשה שום נקב וחסרון בהגוף, מ"מ הא סכ"ס
עתיד למות ע"י לקותא דכבר נמצא בגוף,
ולמה לא אמרי' דהוי כל שאין כמוה חי'
וטרפה, ע"ש מש"כ בזה.